

ПРОГРАМА
підвищення рівня правової освіти студентів
у Запорізькій державній інженерній академії

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.

Становлення України як демократичної, правової держави, формування засад громадянського суспільства зумовлюють необхідність підвищення рівня правової освіти населення, що в свою чергу сприятиме зменшенню рівня злочинності, утвердженню гуманістичних правових ідей, загальнолюдських та національних правових цінностей, високих моральних засад у суспільному житті.

Сучасний стан розвитку суспільства, складний характер політичної та соціально – економічної ситуації в державі вимагають визначити правову освіту та правове виховання як пріоритетні напрямки в освіті. Працювати, жити, бути захищеним неможливо, не знаючи межі прав і свобод громадян, дозволеного і забороненого в інтересах суспільства.

Одним з аспектів усебічного розвитку особистості майбутнього фахівця в різних галузях суспільства є висока правова культура. Здатність фахівців розуміти правила співжиття і вимоги законів та відповідним чином впроваджувати це в своєї практичної діяльності, це вимоги сучасного розвитку суспільства. Але, ця здатність не є вродженню, вона формується під впливом спеціальних виховних завдань, і перш за все за допомогою правового виховання студентів під час їх навчання у вищих навчальних закладах.

Головною метою правового виховання студентської молоді в Україні є формування у майбутніх фахівців високої правової культури, глибокої впевненості у справедливості вимог Конституції України, українського законодавства, необхідності добровільного їх виконання, здатності мотивувати свої вчинки та приймати рішення, які не суперечать діючому законодавству.

Правове виховання студентів ґрунтується на принципах гуманізму, демократизму, верховенства права, комплексного підходу до вирішення завдань правовиховання, координації й диференціації правовиховної роботи, поєднання науковості, доступності, поступальності, реалістичності, що забезпечує ефективність правовиховного процесу. Дотримання зазначених принципів покликане забезпечити органічну взаємодію правового виховання з політичним, моральним, трудовим, патріотичним вихованням, одержання студентами суми знань в галузі права й розвиток необхідної правової орієнтації й культури, формування переконаності в необхідності й доцільності законів, свідоме їхнє

використання як найважливішої передумови зміцнення законності й правопорядку.

Перед вищою школою стоїть завдання розширити правові знання студентів, сформувати високу відповідальність перед суспільством і державою, виховувати їх у дусі дотримання права і моралі. Діяльність педагогічного колективу академії спрямована на виконання, поширення роботи та підвищення загального рівня правової культури, вдосконалення системи правової освіти студентської молоді, згідно Указу Президента України від 18 жовтня 2001 року № 992/ 2001 «Про Національну програму правової освіти населення», Закону України «Про вищу освіту» та Програм правової освіти населення, «Концепції організаційно-виховної роботи ЗДІА» (ухвалено на Вченій раді ЗДІА 04.12.2008 року , протокол № 7), щорічних планів організаційно-виховної роботи, листів МОНУ, Запорізької державної адміністрації, Департаменту освіти і науки ОДА, листи обласного, міського ГУМВС України у Запорізькій області.

II. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАВООСВІТНЬОЇ ТА ПРАВОВИХОВНОЇ РОБОТИ.

Мета правоосвітньої та правовиховної роботи в академії – формування у студентів правової культури громадянина України, що складається передусім зі свідомого ставлення до своїх прав та обов’язків перед суспільством і державою, закріплених у Конституції України, з поваги до законів та правил людського співжиття. Здобуття студентами правових знань і розуміння обов’язків розширює можливості їх самореалізації. Правові знання зміцнюють життєву позицію, розвивають свідомість студентів, удосконалюють їх поведінку у соціальному оточенні, загострюють почуття непримиренності до негативних явищ.

Формування правової освіти та правових знань у студентів вирішує **такі завдання:**

- Формування готовності дотримуватися і виконувати закони і вимоги Конституції України, набуття студентами знань законів, підвищення їх правової обізнаності та інформування;
- Формування поваги до держави та права;
- Формування свідомого ставлення до своїх прав і обов’язків перед суспільством і державою;
- Формування правової свідомості для подолання помилкових поглядів та переконань;
- Формування гуманістичного світогляду;
- Вироблення навичок та вмінь правомірної поведінки;

- Формування нетерпимого ставлення до правопорушень і злочинності;
- Формування правових почуттів, які б регулювали поведінку студентів;
- Формування активної позиції у правовій сфері;
- Формування глибокої поваги до законів і правил людського співжиття;
- Формування високої правової свідомості і правової культури.

III. ФОРМИ І МЕТОДИ ПРАВООСВІТНЬОЇ ТА ПРАВОВИХОВНОЇ РОБОТИ.

1. Викладання правових дисциплін.

Успішна робота по правовому вихованню майбутніх фахівців можлива за умови, коли будуть враховуватися особливості сучасного стану формування громадянського суспільства та правової держави. В першу чергу, слід враховувати ментальність української нації. Українська ментальність є надзвичайно складним, поліаспектним, неоднозначним, суперечливим, але разом з тим, оригінальним, самобутнім соціально-правовим феноменом. З цього приводу у академії треба посилити увагу у навчально-виховному процесі до політичних і правових цінностей, до людини як особистості та найвищої цінності суспільства. Майбутні фахівці повинні ставитися до людини як міри всіх речей. А для цього треба забезпечити комплексне засвоєння студентами теоретичних знань про людину, включену до політичної системи, це в свою чергу, потребує якісного викладання таких дисциплін, як філософія, політологія, соціологія, правознавство, культурологія, що відображають сутність людської діяльності у суспільстві, показ політичних і гуманістичних цінностей, наслідків політичної діяльності в історичному минулому і на сучасному етапі.

Здійснення викладачами академії через навчальні предмети правоосвітницької роботи, виходячи з необхідності дотримання у студентів правових обов'язків – важлива умова попередження правопорушень, шкідливих звичок, соціальної пасивності, переконань, що норми поведінки людини впливають із моральних, етичних, політичних, культурних нормативів суспільства.

Академія повинна забезпечити постійне, системне правове виховання студентів на рівні навчальних дисциплін або спеціального курсу де повинно здійснюватися:

- формування у майбутніх фахівців поваги до держави, Конституції України і необхідності дотримання вимог законодавчих актів, які діють у суспільстві;

- формування правової культури і правової свідомості студентів, які регулюють поведінку в конкретній правовій ситуації;
- вміння орієнтуватися в чинному законодавстві вивчаючи предмети: теорія держави і права, правознавства, основа цивільного, трудового, сімейного, адміністративного та кримінального права;
- застосовання теоретичних знань та принципів у практичному житті;
- надбання навичок щодо роботи з нормативно-правовими актами, правильного користування юридичною термінологією, правильного застосування правових норм;
- ознайомлення зі світовим та вітчизняним досвідом правового виховання;
- вироблення навичок і вмінь правової поведінки в різних аспектах суспільного життя і діяльності;
- спонукання до самовиховання, як свідомого правового самовдосконалення;
- формування мотивації до законослухняної поведінки;
- формування нетерпимого ставлення до правопорушень і злочинності, прагнення взяти посильну участь у боротьбі з цими негативними явищами.

2. Створення нормативних документів в академії для підвищення правової освіти.

З метою вдосконалення системи правової освіти студентів в академії постійно розробляються, оновлюються плани заходів та положення, видаються накази спрямовані на підвищення правової освіти (*додаток 1*).

3. Правоосвітні заходи в академії.

Процес правового виховання студентів не може бути обмежений лише засвоєнням певної суми знань про право, а неодмінно має забезпечувати досягнення майбутніми фахівцями різноманітних напрямків, способів і прийомів вирішення як теоретичних, так і практичних завдань правової інформованості і озброєності. Тому форми організації правоосвітньої та правовиховної роботи в академії повинні забезпечити умови для реалізації мети та завдань даної програми у поза навчальних заходах (*додаток 2*):

- проведення тренінгів з залученням громадських організацій щодо профілактики та запобігання негативним проявам серед студентів;
- з метою моделювання життєвих ситуацій та подальшого створення можливостей для захисту молоддю своїх прав сприяти впровадженню у навчально-виховний процес інноваційних технологій, інтерактивних форм і методів викладання правознавства із залученням до цієї роботи

представників виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, юстиції, правоохоронних та судових органів;

- організація з кураторами тематичних семінарів з питань підвищення рівня правової культури молоді, профілактики та запобігання негативним проявам серед молоді;
- особливу увагу приділяти профілактичній роботі щодо попередження правопорушень серед студентської молоді які мешкають у гуртожитку, із малозабезпечених, неблагополучних сімей, дітьми-сиротами та студентами схильними до скоєння правопорушень;
- проведення тематичних семінарів, бесід та лекційно-тренінгових занять для студентів різних курсів щодо профілактики правопорушень серед студентів;
- з метою набуття практичних навичок, напрацювання досвіду правового спілкування залучати до правовиховної, правоосвітньої та профілактичної роботи молодіжні громадські організації;
- підготовка та розповсюдження серед студентів та викладачів методичної літератури, пам'яток, буклетів щодо профілактики та запобігання негативним проявам серед молоді;
- надання методичної допомоги педагогічному колективу з метою роз'яснення питань чинного законодавства стосовно прав та обов'язків студентів;
- створення комісії з профілактики правопорушень завдання якої виконання статуту щодо дотримання дисципліни в академії і проведенні превентивних заходів;
- комплектування фонду з правознавчого циклу дисциплін та проведення виставок з даної тематики у бібліотеці ЗДІА (додаток 3) ;
- проведення щорічних тижнів права (додаток 4);
- забезпечення систематичного висвітлення в засобах масової інформації правоосвітних заходів, що проводяться правовими клубами та гуртками.

Обираючи форми і методи для формування правової освіти у студентів, важливо враховувати особисті чинники, що впливають на формування протиправної поведінки, та визначити причини, серед яких:

- незадоволені потреби;
- психофізіологічні порушення;
- особливості емоційно – вольової сфери, характеру;
- педагогічна занедбаність;
- помилкові переконання;
- не сформованість комунікативних навичок;
- неадекватна самооцінка;

- низький культурний рівень.

4. Заходи на правову тематику з запрошенням спеціалістів Запорізького міського управління юстиції та спеціалістів у даній галузі (додаток 5).

Проведення семінарів, «круглих столів», тренінгів, зустрічей за участю науковців, фахівців-практиків у галузі права, представників правоохоронних органів, органів юстиції, прокуратури, суду, тощо.

5. Залучення до співпраці громадських організацій (додаток 6).

З метою набуття практичних навичок, напрацювання юридичного досвіду та спілкування, залучати членів правових та громадських організацій.

IV. УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ.

1. Формування правової освіти здійснюється під час навчання, проведення кураторських та деканських годин. Організовуючи роботу зі студентами, слід не лише озброювати студентів знаннями своїх прав і обов'язків, а й сприяти закріпленню мотивації до законослухняної поведінки.

2. Формуючи правову освіту у студентів, слід взаємопов'язувати роботу колективу академії, батьків, громадськості тощо. Вирішальним моментом у правовій освіті студента є висока правова культура педагогів і відповідний правовий і психологічний клімат у вузі.

3. Під час проведення правового виховання педагогічний колектив виходить з таких основних критеріїв:

- правова освіта охоплює широкі верстви населення – студентів, батьків, викладачів;
- правова освіта забезпечує зростання самосвідомості студентів, розуміння ними суворого дотримання положень Конституції та законів України;
- розуміння студентами єдності прав і обов'язків та їх виконання в реальному житті;
- підготовка молоді до реального життя, вміння користуватися правовими знаннями, набутими під час навчання;
- формування громадянської позиції кожного студента на основі загальнолюдських цінностей: свободи переконань, думок, володіння та користування власністю;
- вміння студентів протистояти злочинам і правопорушенням в суспільстві.

4. Забезпечення систематичного висвітлення у засобах масової інформації правоосвітних заходів.

5. Важливим напрямом роботи є ознайомлення студентів з останніми документами ООН, Ради Європи, рекомендаціями міжнародних конференцій із проблематики становища студентів у світі, Європі, Азії.

6. В умовах постійного діалогу мов, культури педагогічного колективу розвивати у своїх вихованців культуру миру, культуру служіння людству, милосердя, толерантності, почуття дружби народів світу.

V. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ.

Реалізація Програми сприятиме:

- формуванню правосвідомості суспільства й окремих громадян;
- підвищенню ефективності викладання правових дисциплін в академії;
- правовій інформованості населення;
- підвищенню загального рівня правової освіти, вдосконаленню системи правової освіти студентів, набуттю ними необхідного рівня правових знань, формуванню у них правової свідомості, гуманістичних правових ідей, загальнолюдських та національно-правових цінностей.

VI. СПІВПРАЦЯ АКАДЕМІЇ У НАПРЯМКУ ПРАВООСВІТНЬОЇ ТА ПРАВОВИХОВНОЇ РОБОТИ З ДЕРЖАВНИМИ ТА ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

1. Відділ легалізації об'єднань громадян, правової роботи та правової освіти Запорізького міського управління юстиції.
2. Центр психіатричної допомоги та професійного психофізіологічного відбору ВОЗ УМВС України в Запорізькій області.
3. Хортицький РАГС.
4. Відділ кримінальної міліції у справах дітей Ленінського РВ ЗМУ ГУМВС України в Запорізькій області.
5. Викладачі кримінального права ЗНУ.
6. Правозахисний центр «Поступ».
7. Відділ щодо профілактики злочинності експертів СТКЗР Запорізького РВ НДЕКЦ при ГУМВС України у Запорізькій області.
8. Відділ з профілактичної роботи ДАІ ЗМУ м. Запоріжжя.
9. Райвідділ МВС України Ленінського району м. Запоріжжя.

10. Центру соціальних громадських ініціатив.
11. Громадське об'єднання психологів та психоаналітиків «Взаємодія».
12. Благодійний фонд «Сподівання».
13. Запорізький обласний центру із профілактики та боротьби зі СНІДом;
14. Нарколог обласного клінічного наркологічного диспансеру.

Додаток 1

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ АКАДЕМІЇ
ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ

З метою вдосконалення системи правової освіти серед студентів в академії постійно розробляються, оновлюються плани заходів та положення , видаються накази спрямовані на підвищення правової освіти:

1. Положення про Комісію з профілактики правопорушень серед осіб, які навчаються у ЗДІА Положення про діяльність студентської дружини «Барс» ЗДІА.
2. Освітньо-інформаційна Програма «Сильна родина-міцна країна» ЗДІА на 2010-2015 роки .
3. План заходів ЗДІА «Про заборону та вживання алкогольних напоїв, тютюнових виробів у навчальних закладах до 2015 року».
4. Наказ «Про заборону тютюнопаління, вживання алкогольних напоїв у приміщеннях, гуртожитках та на території ЗДІА».
5. План заходів Запорізької державної інженерної академії щодо викорінення, профілактики та запобігання службових зловживань, проявів хабарництва та інших негативних явищ у 2013-2014 навчальному році.
6. План заходів щодо реалізації Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху у Україні на період до 2015 року .
7. План заходів з протидії тероризму на 2011-2015 роки ЗДІА.

На деканських та кураторських годинах студенти академії інформуються про правову політику держави, стан законності і правопорядку в Україні, забезпечення прав і свободи людини.

1. Проведення на деканських та кураторських годинах заходів щодо правової політики держави, стан законності і правопорядку в Україні, забезпечення прав і свободи людини на теми:
 - «Право як спеціально-юридична категорія»;
 - «Моральний характер права»;
 - «Право як загальнолюдська цінність»;
 - «Правопорушення та карна відповідальність»;
 - «Права і обов'язки студентської молоді».
2. Круглий стіл органів Студентського самоврядування з профілактики посадових зловживань, правопорушень і хабарництва (один раз на рік).
3. Семінар-конференція : «Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції».
4. Бесіди з питань культури використання вільного часу та культури відносин серед студентів, які мешкають у гуртожитках ЗДІА.
5. Проведення двічі на рік розширених засідань Ради з навчально-виховної роботи спільно з органами студентського самоврядування щодо попередження проявів корупції та хабарництва серед викладачів, співробітників та студентів ЗДІА.
6. Проведення «Пам'ятних читань» до Міжнародного дня прав людини.
7. Бесіди у студентських групах, присвячені Загальній декларації прав людини, популяризації цілей і принципів Статуту Організації Об'єднаних Націй, Декларації Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм расової дискримінації.
8. Висвітлення правоосвітних заходів в засобах масової інформації, у газеті «Академія» та на сайті академії.

КОМПЛЕКТУВАННЯ ФОНДУ З ПРАВОЗНАВЧОГО ЦИКЛУ ДИСЦИПЛІН ТА ПРОВЕДЕННЯ ВИСТАВОК З ДАНОЇ ТЕМАТИКИ У БІБЛІОТЕЦІ ЗДІА

1. «Права, свободи та обов'язки людини та громадянина» до Дня Конституції України.
2. «Загальна декларація прав людини».
3. «Соціальна допомога і філософія прав людини».
4. «Права і обов'язки студентської молоді».
5. «Руденко - поет, правозахисник Української Хельсінської групи».
6. «Ти – людина, отже маєш ти права».

ЩОРІЧНИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАВА

1. Лекції з дисциплін «Політологія», «Правознавство», «Філософія»: «Базові принципи Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод».
2. Проведена науково-технічних конференція студентів, магістрантів, аспірантів і викладачів ЗДІА з розглядом питань:
 - «Соціальна допомога і філософія прав людини»;
 - «Роль європейських інституцій у розвитку європейського права»;
 - «Підвищення рівня гуманізації права в умовах правової держави»;
 - «Соціокультурні основи забезпечення прав людини».
3. Семінари кафедри українознавства для студентів:
 - «Конвенція про захист прав людини»;
 - «Поняття і система конституційних прав і свобод людини та громадянина «Законодавче забезпечення прав молоді: міжнародно-правові стандарти та законодавство України»;
4. Семінар-конференція: «Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції».
5. Засідання Студентського наукового товариства з правознавства з наступної тематики: «Права і свободи людини і громадянина».

**ЗАХОДИ НА ПРАВОВУ ТЕМАТИКУ
З ЗАПРОШЕННЯМ СПЕЦІАЛІСТІВ ЗАПОРІЗЬКОГО
МІСЬКОГО УПРАВЛІННЯ ЮСТИЦІЇ**

1. Бесіди-лекції спеціалістів відділу легалізації об'єднань громадян, правової роботи та правової освіти Запорізького міського управління юстиції зі студентами ЗДІА.
2. Лекції-бесіди з елементами тренінгу: «Визначення психологічного комфорту у колективі» психолога центру психіатричної допомоги та професійного психофізіологічного відбору ВОЗ УМВС України в Запорізькій області. для студентів.
3. Лекції-бесіди начальника Хортицького РАГСу та головного спеціаліста відділу легалізації об'єднань громадян, правової роботи та правової освіти Запорізького міського управління юстиції: «Кохання, шлюб, сім'я – сучасні проблеми, перспективи розвитку».
4. Лекції-бесіди оперуповноважених кримінальної міліції у справах дітей Ленінського РВ ЗМУ ГУМВС України в Запорізькій області для студентів першого курсу.
5. Лекції викладачів кримінального права ЗНУ на тему: «Правова культура студента».
6. Освітні лекції для студентів академії за ініціативи правозахисного центру «Поступ».
7. Лекції щодо профілактики злочинності експертів СТКЗР Запорізького РВ НДЕКЦ при ГУМВС України у Запорізькій області.
8. Лекції-бесіди на тему: «Безпека на дорогах залежить від кожного» у рамках тижня безпеки дорожнього руху року співробітниками відділу з профілактичної роботи ДАІ ЗМУ.
9. Бесіди інспекторів райвідділу МВС України з метою ознайомлення іноземних студентів з законодавством України.

ЗАЛУЧЕННЯ ДО СПІВПРАЦІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

1. Лекції з елементами тренінгу психолога Центру соціальних громадських ініціатив:
«Протидія насильства у сім'ї та торгівлі людьми»;
Семінари-тренінги «Подолоємо насилля та торгівлю людьми разом» в рамках «16 днів проти гендерного насильства».
2. Освітній семінар з питань попередження торгівлі людьми «Живи та працюй в Україні», громадського об'єднання психологів та психоаналітиків «Взаємодія».
3. Лекції-бесіди лікаря благодійного фонду «Сподівання».
4. Лекції-бесіди лікаря Запорізького обласного центру із профілактики та боротьби зі СНІДом: «Профілактика ВІЧ-інфекції, наркоманії, венеричних захворювань».
5. Щорічні лекції лікаря-нарколога обласного клінічного наркологічного диспансеру.